

Raport oceny jakości kształcenia na Wydziale Nauk Historycznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu w roku akademickim 2015/2016

Przygotowując raport wykorzystano następujące dokumenty:

- 1) Wewnętrzne systemy zapewnienia jakości kształcenia ujęte w formę regulaminów z załącznikami,
- 2) Protokoły posiedzeń komisji zapewnienia jakości kształcenia funkcjonujące w instytutach i katedrach Wydziału,
- 3) Protokoły posiedzeń rad interesariuszy zewnętrznych funkcjonujących przy instytutach i katedrach Wydziału,
- 4) Protokoły posiedzeń Wydziałowej Komisji Oceny Jakości Kształcenia i dokumenty sporządzone przez nią i przez Wydziałowego Koordynatora ds. Jakości Kształcenia – przewodniczącego Wydziałowej Komisji Oceny Jakości Kształcenia,
- 5) Analizę ankiety badającej losy absolwentów Wydziału,
- 6) Analizę ankiety badającej satysfakcję studentów Wydziału,
- 7) Analizę ankiet studenckich oceniających jakość prowadzonych zajęć (zamieszczanych w USOS)

I. Organizacja systemu oceny jakości kształcenia i systemów zapewnienia jakości kształcenia

1. Na system oceny i zapewnienia jakości kształcenia na WNH składają się:
 - a) Wydziałowy Koordynator ds. Jakości Kształcenia,
 - b) Wydziałowa Komisja Oceny Jakości Kształcenia,
 - c) Komisje Zapewnienia Jakości Kształcenia (KZJK), których powoływanie nie jest obligatoryjne; funkcjonują one w Instytucie Archeologii, Instytucie Informacji Naukowej i Bibliologii, Katedrze Etnologii i Antropologii Kulturowej, Katedrze Historii Sztuki i Kultury. Instytut Historii i Archiwistyki zrezygnował z komisji, a jej funkcje sprawuje rada Instytutu,
 - d) Rady interesariuszy zewnętrznych – działają one we wszystkich jednostkach Wydziału.
2. Wewnętrzne systemy zapewnienia jakości kształcenia ujęte w formę regulaminów mają wszystkie jednostki.
3. Komisje zapewnienia jakości kształcenia zajmują się szerokim spektrum spraw, zależnie od jednostki:
 - a) KZJK w Instytucie Archeologii zajmowała się przede wszystkim tematami prac dyplomowych. Ciekawym rozwiązaniem jest to, że w IA student dostarcza oprócz tematu także abstrakt pracy, będący podstawą dyskusji;
 - b) KZJK w Katedrze Etnologii i Antropologii Kulturowej skupiła się nad wychwyceniem powtórzeń w wykazach lektur i zagadnieniach poruszanych na zajęciach,
 - c) KZJK w Katedrze Historii Sztuki i Kultury wyraziła chęć wydawania zaświadczeń o studiowanym kierunku w formie wizytówki, które wraz z legitymacją studencką (nie stwierdzającą jaki kierunek studiuje student) pozwolą uwolnić sekretariat katedry od wydawania zaświadczeń na życzenie studenta.
4. Rady Interesariuszy Zewnętrznych (RIZ) ds. zapewnienia jakości kształcenia posiadają wszystkie jednostki Wydziału. Problematyka ich obrad jest różnorodna:
 - a) RIZ przy IA omawiała problemy etyki zawodowej w kontekście świadczenia usług archeologicznych, tworzenia i prowadzenia skansenów archeologicznych, tworzenia programów konserwatorskich i pozyskiwania źródeł finansowania,

- b) RIZ przy IINiB obradowała nad programem kierunku Architektura zasobów cyfrowych / Architektura informacji,
 - c) RIZ w KHSziK położyła nacisk na umiejętność wypowiedzi pisemnej, ustnej i multimedialnej.
5. We wszystkich jednostkach Wydziału opracowano zasady dyplomowania.
 6. Zgodnie z Zarządzeniem nr 145 Rektora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 2 listopada 2015 r. w sprawie procedury hospitacji zajęć dydaktycznych w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu i procedurą uzupełniającą wydaną przez Wydziałowego Koordynatora ds. Jakości Kształcenia, odbyły się już pierwsze hospitacje. W całym zakresie Zarządzenie i procedura zostaną wdrożone począwszy od roku akademickiego 2017/2018. Wydaje się, że procedura wydziałowa wymaga dalszych uściśleń z wykorzystaniem rozwiązań znajdujących się w zasadach hospitacji funkcjonujących w trzech instytutach Wydziału. Zasady hospitacji i ewaluacji zajęć dydaktycznych określiły wszystkie jednostki Wydziału. Choć wydaje się, że takie regulacje wewnętrzne są zbędne, to niektóre rozwiązania szczegółowe mogą posłużyć jako inspiracja przy opracowaniu przepisów wydziałowych. Zasady hospitacji w wielu miejscach są nieaktualne, bo obowiązują nowe regulacje uczelniane. Termin (trzy lata) i miejsce przechowywania (instytuty i katedry) wydają się nieprzystosowane do aktualnych przepisów (ocena pracownika co cztery lata, składanie protokołów dziekanowi w wersji papierowej i wydziałowemu koordynatorowi w wersji elektronicznej).

II. Losy absolwentów

1. W badaniu wzięło udział **10,6%** absolwentów WNH z roku 2015. Rodzi się zatem pytanie czy osiągnięte wobec tego wyniki są miarodajne.
2. Aktywność zawodową wykazało **94,4%** przebadanych absolwentów. Większość osób, które podjęły pracę zawarła umowę o pracę. Trudno jest precyzyjnie ocenić, czy jest to praca zgodna z zawodem, bo samo przypisanie się do określonej kategorii zatrudnienia nie determinuje wypełnianych obowiązków, tym samym ich zgodności z kompetencjami zawodowymi dla danego kierunku studiów.
3. Najlepiej wypadają absolwenci kierunku archiwistyka i zarządzanie dokumentacją, spośród których 44% osób ankietowanych podjęło pracę w kategorii praca asystencka / personel biurowy, a 19% w kategorii bibliotekarstwo / archiwistyka / informacja naukowa, co daje łącznie 63% ankietowanych zatrudnionych zgodnie z wykształceniem zawodowym. Ciekawy jest wynik dla ankietowanych absolwentów kierunku zarządzanie informacją i bibliologia, spośród których 39% znalazło zatrudnienie na stanowiskach bibliotekarzy. Stosunkowo dobrze wypadają absolwenci kierunku historia sztuki, z których po 20% znalazło pracę kulturze / sztuce i grafice / konserwacji. Najtrudniej jest ocenić zgodność profilu wykształcenia absolwentów kierunku historia z wykonywaną pracą. Wynika to z faktu, że historyk może znaleźć pracę w każdej instytucji związanej z dziedzictwem kulturowym, jego ochroną i zarządzaniem, także popularyzacją. Godny podkreślenia jest fakt, że aż 20% absolwentów historii znalazło zatrudnienie w zawodzie nauczyciela. Dowodzi to ciągłej atrakcyjności zawodu nauczycielskiego dla studentów kierunku historia. W najmniejszym stopniu znajdują zatrudnienie w zawodzie absolwenci etnologii i archeologii (odpowiednio 22% i 11% w kategorii kultura i sztuka).
4. Średnia dla Wydziału stanowi **34%** pracy absolwentów w wyuczonym zawodzie. Trzeba jednak wziąć pod uwagę, że studia humanistyczne mają kształcić osoby o wysokim

stopniu opanowania kompetencji miękkich, pozwalających odnaleźć się w zmiennych warunkach rynku pracy. Potwierdza to ocena poziomu zadowolenia z wykonywanej pracy. Odpowiedzi „zdecydowanie tak” udzieliło 34,2% ankietowanych, a „raczej tak” 49,6%, co razem daje zadowolonych 83,8%.

5. Ankietowani zgłosili propozycje zmian programowych, które można ująć w dwóch grupach:
 - a) więcej zajęć praktycznych (np. z archiwaliami lub lekcji w szkole), terenowych, praktyk zawodowych, obsługi multimediiów, nauki komunikatywności;
 - b) więcej języków obcych.
6. Pewną wiedzę o możliwościach zmian programowych na kierunkach prowadzonych przez WNH daje też informacja o tym, jak absolwenci uzupełniali swoje wykształcenie bezpośrednio po studiach. Szczególnie ważne są tutaj studia podyplomowe. Warto wymienić takie kierunki jak:
 - a) Archeologia sądowa;
 - b) Administracja publiczna;
 - c) Zarządzanie zasobami ludzkimi;
 - d) Zarządzanie instytucjami kultury;
 - e) Różne studia specjalistyczne pedagogiczne.

III. Badanie satysfakcji studentów

1. W badaniu ankietowym wzięło udział 114 osób, co stanowi poniżej 10% studentów Wydziału. Znowu powstaje wątpliwość co do reprezentatywności wyników, które trzeba interpretować ostrożnie.
2. Wyniki oceniane były w skali: 1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – obojętnie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze.
3. Pytania pogrupowane zostały w sześciu obszarach:
 - a) Infrastruktura (sale dydaktyczne, miejsce do spędzenia czasu wolnego, oznaczenia pokojów, udogodnienia dla niepełnosprawnych, oferta gastronomiczna) – średni wynik Wydziału - **3,9**.
 - b) Administracja (praca dziekanatu, USOS, planowanie zajęć, zajęcia sportowe i językowe, aktywność kulturalna i samorząd – średni wyniki Wydziału - **3,8**. W tym wypadku uśrednienie wyniku niewiele mówi. Wysoko (ponad 4) oceniono pracę dziekanatu, najniżej zaś samorząd studencki (nieco powyżej 2), który jest wyobcowany ze społeczności studenckiej. Ciekawe są postulaty likwidacji długich przerw między zajęciami, jak i rozrzut zajęć w tygodniu. Zjawisko to niepokoi, bo wskazuje na to, że część badanych chciałaby skumulować zajęcia w maksymalnie krótkim czasie w tygodniu. Jest to sprzeczne z zasadami higieny pracy umysłowej. Uwagę tę odnieść można także do nauczycieli akademickich, u których skłonność do kumulacji zajęć jest jeszcze bardziej widoczna.
 - c) Komunikacja wewnętrzna (instrukcje postępowania, terminy dyżurów, konsultacje, dostępność władz, strona www, komunikowanie zmian terminów zajęć, informacja o wynikach ankietyzacji, uwzględnianie postulatów studentów) – **3,5**. Powtarza się dobra ocena pracy dziekanatu. Studenci są niezadowoleni z powodu słabej informacji o wynikach ankietyzacji i nieuwzględniania postulatów studentów. Istnieje poczucie braku wpływu opinii studentów na działania Wydziału. Rażącem mankamentem jest nieodbywanie dyżurów przez nauczycieli akademickich i nieterminowe odwoływanie zajęć.

- d) Program studiów i dydaktyka (właściwy program, organizacja praktyk, zindywidualizowana ścieżka kształcenia, wyjazdy do innych ośrodków) – **3,2**. Studenci mają poczucie, że uzyskiwany przez nich IOS jest ignorowany przez nauczycieli akademickich.
- e) Infrastruktura UMK (informacja o lokalizacji, zasoby biblioteczne, zajęcia z wychowania fizycznego, domy studenckie) – **3,8**. Bolesne dla studentów jest długoterminowe wypożyczanie książek z biblioteki przez nauczycieli akademickich, co uniemożliwia korzystanie z nich studentom.
- f) Satysfakcja ogólna (jestem zadowolony, gdybym miał ponownie wybierać kierunek studiów, wyrażam pozytywne opinie) – **3,6**. Można zastanowić się nad opinią, że tworzy się liczne kierunki studiów, na których programy wydaje się nie ma pomysłu.

IV. Ocena zajęć dydaktycznych

1. Dwie tury zbierania danych: 25.01.2015-16.03.2016 i 6.06.2016-20.09.2016; opracowanie danych: 27.12.2016-10.02.2017
2. Zwrotność ankiet wyniosła **13,68%**, zatem po Wydziale Teologicznym (14,29%) była najwyższa na UMK. Średnia dla wszystkich wydziałów wyniosła 10%.
3. Skala ocen: **1** – całkowicie się nie zgadzam, **2** – nie zgadzam się, **3** – ani tak ani nie, **4** – zgadzam się, **5** – całkowicie się zgadzam, **0** – nie mam zdania.
4. Ocena zajęć dydaktycznych - średnia ogólna ocena WNH wyniosła **4,62**, a zatem powyżej średniej ogólnej oceny na UMK (4,58).
5. Komponenty oceny WNH:
 - a) ocena aspektów organizacyjnych (średnia): **4,67** (średnia UMK: 4,65);
 - b) ocena prowadzącego (średnia): **4,64** (średnia UMK: 4,60);
 - c) ocena osiągniętych efektów kształcenia (średnia): **4,58** (średnia UMK: 4,51).
- 5.1 Ocena aspektów organizacyjnych
 - a) sylabus przedmiotu został udostępniony w USOS przed rozpoczęciem pierwszych zajęć (średnia): **4,70** (średnia UMK: 4,69);
 - b) literatura przedmiotu niezbędna do realizacji zajęć była dostępna dla studentów (średnia): **4,67** (średnia UMK: 4,63);
 - c) sylabus przedmiotu został przedstawiony na zajęciach (średnia): **4,65** (średnia UMK: 4,63).
- 5.2 Ocena prowadzącego
 - a) prowadzący był zawsze przygotowany do zajęć (średnia): **4,71** (średnia UMK: 4,67);
 - b) prowadzący traktował studentów z szacunkiem i życzliwością (średnia): **4,70** (średnia UMK: 4,67);
 - c) prowadzący był dostępny dla studentów na konsultacjach (średnia): 4,69 (średnia UMK: 4,67);
 - d) prowadzący ocenił studentów zgodnie z kryteriami podanymi w sylabusie (średnia): **4,67** (średnia UMK: 4,65);
 - e) prowadzący efektywnie wykorzystał czas przeznaczony na zajęcia (bez uzasadnienia nie skracał zajęć, nie przedłużał ich, nie spóźniał się) (średnia): **4,63** (średnia UMK: 4,60),
 - f) prowadzący realizował zajęcia w sposób jasny i zrozumiały (średnia): **4,61** (średnia UMK: 4,53),

- g) prowadzący stworzył atmosferę sprzyjającą zdobywaniu wiedzy (zachęcał do wyrażania własnych poglądów na omawiany temat, dyskusji, zgłaszania i wyjaśniania wątpliwości) (średnia): **4,61** (średnia UMK: 4,56),
- h) prowadzący potrafił zainteresować studentów swoimi zajęciami (średnia): **4,52** (średnia UMK: 4,45).

5.3 Ocenia osiągniętych efektów kształcenia

- a) zajęcia umożliwiały osiągnięcie zawartych w sylabusie efektów kształcenia w zakresie wiedzy (średnia): **4,62** (średnia UMK: 4,57);
- b) zajęcia umożliwiały osiągnięcie zawartych w sylabusie efektów kształcenia w zakresie umiejętności (średnia): **4,61** (średnia UMK: 4,54);
- c) zajęcia pogłębiły moją znajomość przedmiotu (średnia): **4,60** (średnia UMK: 4,54);
- d) zajęcia umożliwiały osiągnięcie zawartych w sylabusie efektów kształcenia w zakresie kompetencji społecznych (średnia): **4,59** (średnia UMK: 4,54),
- e) widzę możliwość wykorzystania wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych zdobytych na zajęciach (średnia): **4,57** (średnia UMK: 4,50),
- f) zajęcia spełniły moje oczekiwania (średnia): **4,49** (średnia UMK: 4,40).

V. Rekomendacje Wydziałowej Komisji ds. Oceny Jakości Kształcenia

1. Zachęcanie studentów przez prowadzących zajęcia do wypełniania ankiet oceniających zajęcia dydaktyczne.
2. Zapoznanie się nauczycieli akademickich z wynikami ankiet dostępnymi w USOS, w celu doskonalenia jakości prowadzonych zajęć.
3. Podnoszenie kwalifikacji dydaktycznych nauczycieli akademickich przez organizowanie zajęć z zakresu dydaktyki szkoły wyższej, innowacyjnych metod nauczania, wykorzystania technologii informatycznych w dydaktyce, doskonalenie kompetencji językowych.
4. Udoskonalenie systemu hospitacji zajęć.
5. Rzetelne podejście do hospitacji zajęć dydaktycznych.
6. Częstsze hospitowanie zajęć dydaktycznych tych nauczycieli akademickich, których zajęcia są nisko oceniane przez studentów.
7. Informowanie kierowników jednostek WNH o wynikach ankiet oceniających zajęcia dydaktyczne i wspólne podejmowanie działań naprawczych.
8. Zwrócenie uwagi pracowników na konieczność regularnego i punktualnego odbywania dyżurów.
9. Wcześniejsze informowanie o odwołaniu zajęć.
10. Respektowanie Indywidualnej Organizacji Studiów zgodnie z regulaminem studiów.
11. Przemyślenie zadań stojących przed komisjami zapewnienia jakości kształcenia i rad interesariuszy zewnętrznych dla ewentualnego ich ujednoczenia w skali wydziału.
12. Zastanowienie się nad możliwościami zmian programowych w celu: zwiększenia liczby zajęć praktycznych, kształtujących kompetencje informatyczne i miękkie, zwiększenia wymiaru i poziomu nauki języków obcych, wprowadzenia nowych treści przydatnych na rynku pracy, usunięcia treści powtarzających się.
13. Poprawa skuteczności działań samorządu studenckiego i jego wizerunku.
14. Układanie planu zajęć w zgodzie z wymogami higieny pracy umysłowej.
15. Informowanie studentów o wynikach ankietyzacji i podejmowanych działaniach naprawczych – we współpracy z samorządem studenckim.